

EKEN

– En novell

Görel Råsmark

Jag har talat med en ek.

Jag satte ryggen mot den skrovliga stammen och sträckte ut benen i fjolårsgräset. Kraftiga gröna strån hade skjutit upp ur allt det gulbruna, letat efter solljus och smekte mig försiktigt. Gräs är aldrig påflugget.

En sädesärla vippade förbi. En humlas dova motor rörde sig ovanför huvudet och fick mig att rikta blicken uppåt. Det var då som ekens krona famnade mig. Långa knotiga grenar med knappt utslagna löv böjde sig ner, så nära att jag kunde röra vid den grånade ytan.

– Hur gammal är du? viskade jag.

En vind for genom grenverket och lämnade några toner efter sig. Tillräckligt för att jag skulle uppfatta svaret. Femhundra år. Det är en mycket lång tid. Och på samma plats! Ur ett enda litet ekollon och nu: denna mäktiga grova stam och detta vittförgrenade nät av grenar. Jag tänkte att en ek växer i 300 år, lever i 300 och dör under ytterligare 300 år, men höll det för mig själv.

– Då har du alltså undkommit att bli till tiljor i de stora regalskeppen, sade jag och såg de stora kronoekarna framför mig. De som växte raka och granna och som slutade sina dagar ute på haven. Om de ens kom så långt.

– Vad skulle de stora skeppsbyggarna gjort utan den småländska skogen, sade jag. Det slog mig att mina förfäder kan ha tillhört dem som drog upp alla spåda ekplantor för att slippa vårda dem för kronans räkning. Vem vill ha stora ekar i sina kornåkrar? Åkrarna gav för lite skörd redan utan ekar.

– Mår du bra? sade jag och kisade mot solljuset mellan grenarna.

Inget svar. Någonstans utanför hagen sjöng en bofink, glatt och otvunget. Det gjorde mig glad. Lätt till sinnes, lite lättjefull. Jag vred på mig, klappade stammen och sade att du är bra gammal du och, tänk vad du har varit med om. Hur många kan ha suttit här och vilat? Eller funderat, fattat viktiga beslut, hållit någon i handen. Jag tänkte att livet är bra kort jämfört med ekens och ändå, det är nog en välsignelse att människolivet är kort och inte nära nog tusenårigt, som ekens.

– Om du så bara tagit till dig en bråkdel av allt som sagts här vid din stam så måtte du vara mycket erfaren, sade jag till eken.

Då drog en vindil genom de nedersta grenarna och jag hörde ett stilla hummande.

– Jag trodde väl det, sade jag. Och jag skulle önska att du kunde berätta. Jag skulle vilja veta hur det var att vara en smärt och ungdomlig ek och hur det kän-

des att skjuta i höjden. Hur det var när de första ekollonen växte och mognade. När ekorrarna kom och ryckte lite lätt i dina fästen. Tyckte du om att dela med dig?

Jag tystnade.

Den som ständigt talar kommer aldrig att uppfatta de svaga tilltalen. Inte heller trädens viskningar, inte det svaga suset i vassen eller trägnagarnas tickande. Jag lutade huvudet mot stammen, blundade, andades sakta. Då kom doften av gräs och mylla, av allt liv nere i marken, under mig.

– Ek, sade jag. Du bor i ett kosmos av små varelser som bereder den jord som föder dig. Du hör samman med alla dessa men jag har ingen aning om hur många varelser som lever i dig. Insekter, svampar och lavar. Fåglar, ekorrar och ekollonjagare. Kanske har du redan börjat bli ihålig.

Jag kände hur eken svajade lätt, eller var det jag, som började röra mig runt min egen axel. Jag reste mig. Famnade den breda grå stammen och böjde fingrarna runt skorpbarken. Molnen svävade ovanför, tunnades ut, löstes upp. Överst i kronan vajade grenarna svagt, vinkade till mig. Jag lät händerna falla och såg ner mot marken. Böjde mig, plockade upp ett ekollon och lät det rulla ner i handflatan. Lät en fingerblomma löpa längs den släta rundade ytan. Mina fingrar mindes ännu barkens skrovlighet. Sådan är du ek, tänkte jag. Både skrovlig och slät. Tålig i storm men känslig för de allra minsta, de som äter dig inifrån.

– Du har ännu ett långt liv framför dig, sade jag och såg upp mot kronan. Solljuset flödade mot mig. Allt löstes upp. De väldiga grenarna knäppte och knakade medan hundraåriga minnen gjorde sig lösa och svävade runt mig. Jag lutade mig mot stammen, försökte komma till sans.

– Tag det lugnt ek, sade jag. Jag lovar, en dag ska jag berätta din historia.

Görel Råsmark är medlem i Naturskyddsföreningen och Ekfrämjandet, och boende i Alvesta. Den finstämda novellen skickades till Ekbladets e-postlåda hösten 2023.

Kontakt: gorel.rasmark@gmail.com